

નમો નમો નિમ્મલદંસણસ્સ
બાલ બ્રહ્મચારી શ્રી નેમિનાથાય નમઃ
પૂજ્યશ્રી આનંદ-ક્ષમા-લલિત-સુશીલ-સુધર્મસાગર ગુરુભ્યો નમઃ

૯.અનુત્તરોપપાતિકદશા સટીક વિષયાનુક્રમ

વિષયાનુક્રમ રચયિતા

આગમ દીવાકર ડો.મુનિ દીપરત્નસાગરજી

[M.Com. M.Ed. Ph.D. શ્રુતમહર્ષિ]

આગમ વિષયાનુક્રમ શ્રેણી-૯

૯. આગમ સટીક વિષયાનુક્રમ

નમો નમો નિમ્મલદંસણસ્સ
બાલ બ્રહ્મચારી શ્રી નેમિનાથાય નમઃ
પૂજ્યશ્રી આનંદ-ક્ષમા-લલિત-સુશીલ-સુધર્મસાગર ગુરુબ્યો નમઃ

અનુત્તરોપપાતિક દશા સટીક વિષયાનુક્રમ

વિષયાનુક્રમ રચયિતા
આગમ દિવાકર ડૉ. મુનિ દીપરત્નસાગર
[M.Com. M.Ed. Ph.D. શ્રુતમહર્ષિ]

: સંપર્ક :

ડૉ. મુનિ દીપરત્નસાગરજી
‘પાર્શ્વ વિહાર’ જૈન ટેરાસરજી, ફોરેસ્ટ રેસ્ટ હાઉસ સામે
Post ઠેબા, Dis. જામનગર, ગુજરાત 361120

Mobile 9825967397

jainmunideepratnasagar@gmail.com

આગમ સટીક વિષયાનુક્રમ શ્રેણી-૯

‘આગમ સટીક વિષયાનુક્રમ’ સંબંધે . આરંભે આટલું કહીશ

આપના કરકમલમાં અમે ‘આગમ સટીક વિષયાનુક્રમ’ એવા કોમન નામથી જપ આગમના જપ પુસ્તકો પ્રગટ કરી રહ્યા છીએ. આ પૂર્વે ‘આગમ વિષય અનુક્રમ’ નામે અમે જપ મૂળ આગમોની બૃહત્ અનુક્રમણિકા પ્રગટ કરેલી હતી. હવે દરેક આગમના પ્રત્યેક મૂલસૂત્ર અલગ અલગ મૂકી, તે સાથે તે આગમની ઉપલબ્ધ નિર્ણુકત અને વૃત્તિ સહિત આ અનુક્રમણિકા બનાવેલ છે. (તેમાં કોઈ કોઈ આગમના ભાષ્ય અને ચૂર્ણો પણ સમાવેલ છે)

‘આગમ સટીક વિષયાનુક્રમ’અભ્યાસ પદ્ધતિ —

૧. અમે પ્રત્યેક પેજ ઉપર ત્રણ કોલમ બનાવેલ છે, જેમાં પહેલી કોલમમાં મૂળ, વૃત્તિ, નિર્ણુકિત, ભાષ્ય વગેરેની ઓળખ મૂં, વૂં, નિં, ભાં એવા સંક્ષેપથી કરી છે. બીજી કોલમમાં અંક મૂકેલ છે, જે અંક મૂળસૂત્ર કે નિર્ણુકિત વગેરે સૂચવે છે. જેમ કે ‘મૂં ૨૪’ એટલે તે આગમનું ૨૪ મું મૂળ સૂત્ર.

૨. અમે સૂત્ર અનુક્રમને નોર્મલ બ્લેક ટાઇપમાં મૂકેલ છે, જ્યાં ગાથા આવી તેનો અનુક્રમ નોર્મલ બ્લુ ટાઇપમાં, નિર્ણુકિત, ભાષ્ય અને ચૂર્ણોનો અનુક્રમ ઈટાલિક બ્લેક ટાઇપમાં છે. વૃત્તિ અનુક્રમ લાલ ટાઇપમાં મૂકેલ છે.

૩. અમે મૂકેલ અંક મુજબ અમારા કોઈપણ આગમ પ્રકાશનમાં જઈ તે સૂત્ર, નિર્ણુકિત, વૃત્તિ આદિ શોધવા અતિ સરળ છે. તમે ફક્ત તે આગમ ખોલો, અહીં આપેલ સૂત્રાંક જોઈને તે આગમમાં તે જ સૂત્રક્રમ સુધી જાઓ, તમારી પસંદનું સૂત્ર પાંચી શકશો. જેમ કે— તમે આચારસૂત્રની અનુક્રમણિકામાં એક વિષય પસંદ કર્યો, તેનો ક્રમ છે ‘મૂં ૨૪’ તો તમે અમારા કોઈપણ આગમ પ્રકાશનમાં જઈ આચારસૂત્ર કાઢી, ૨૪ મું સૂત્ર ખોલો, તમારો વિષય મળી જશે

વિશેષ લાભ — બધાં પ્રકાશનોમાં સમાન ક્રમાંકન હોવાથી આ ગ્રંથની મદદથી આપ અમારા પ્રાકૃત, સંસ્કૃત, ગુજરાતી કે હિન્દી; કોઈપણ ભાષામાં અને મૂળઆગમ કે સટીક, એ બંનેમાંથી કોઈપણ સ્વરૂપે આપના ઈચ્છિત વિષયનો અભ્યાસ કરી શકો છો. વળી ચારે ભાષાની તુલના દ્વારા કે મૂળ સૂત્ર અથવા તેના વિવેચન વડે આપના વિષયની તલસ્પર્શી માહિતીને સરળતાથી જાણી શકો છો કે ગહનતાથી સમજી શકો છો.

.....મુનિ દીપરત્નસાગર...

૪૫- આગમ વર્ગીકરણ

શ્વેતાંબર મૂર્તિપૂજક વર્તમાન પરંપરા મુજબ આગમોની સંખ્યા ૪૫ નિર્ધારિત કરાયેલી છે, આ ૪૫ આગમોનું વર્ગીકરણ છ વિભાગોમાં કરાયેલ છે. તે આ 11- અંગ, 12- ઉપાંગ, 10- પચત્રા, 6- છેદ, 4- મૂલ, 2- ચૂલિકા.

[૧] અંગસૂત્રો - [૧૧]

૧. આચાર, ૨. સૂત્રગડ, ૩. ઠાણ, ૪. સમવાય, ૫. વિવાહપત્રત્તિ, ૬. નાયાધમ્મકહા, ૭. ઉવાસગદસા, ૮. અંતગડદસા, ૯. અનુત્તરોપપાતિકદસા, ૧૦. પણ્ડિતવાગરણ, ૧૧. વિવાગસૂત્ર

[૨] ઉપાંગસૂત્રો- [૧૨]

- ૧.ઉવવાઈઞ, ૨.રાયપ્પસેણિય, ૩.જીવાજીવાલિગમ, ૪.પત્રવણા, ૫.સૂરપત્રત્તિ, ૬.ચંદપત્રત્તિ, ૭.જંબૂક્ષીપપત્રત્તિ, ૮. નિર્યાવલિયા, ૯.કપ્પવડિંસિયા, ૧૦.પુષ્કિયા, ૧૧.પુષ્કચૂલીયા, ૧૨.વણિહદસા.

[૩] પચત્રાસૂત્રો - [૧૦]

૧. ચઉસરણ, ૨.આઉરપચ્ચક્રખાણ, ૩.મહાપચ્ચક્રખાણ, ૪.ભત્તપરિણા, ૫.તંદુલવેચાલિય, ૬.સંધારગ, ૭.ગચ્છાચાર, ૮.ગણિવીજ્ઞા, ૯.દેવિંદત્થવ, ૧૦. મરણસમાહિ.

[૪] છેદસૂત્રો - [૬]

- ૧.નિસીહ, ૨.બૃહતકપ્પ, ૩.વવહાર, ૪.દસાસુચકખંધ, ૫.જીયકપ્પ, ૬.મહાનિસીહ

[૫] મૂલસૂત્રો - [૪]

- ૧.આવસ્સય, ૨.ઓહનિક્ષુત્તિ (પિંડનિક્ષુત્તિ), ૩.દસવેચાલિય, ૪.ઉત્તરજ્ઞયણાણિ

[૬] ચૂલિકાસૂત્રો -[૨]

- ૧.નન્દીસૂત્ર , ૨. અનુયોગદ્વાર.

આગમ સંબંધી અમારા બધાં જ પ્રકાશનોમાં આ વર્ગીકરણ સ્વીકારેલ છે.

.....મુનિ દીપરત્નસાગર...

૯. આગમ સટીક વિષયાનુક્રમ

બાલબ્રહ્મચારી શ્રી નેમિનાથાય નમઃ નમો નમો નિમ્મલદંસણસ્સ પૂજ્ય શ્રી આનંદ-ક્ષમા-લલિત-સુશીલ-સુધર્મસાગર ગૂરૂભ્યો નમઃ					
(૦૯) ‘અનુત્તરોપપાતિકદશા’ સટીક વિષયાનુક્રમ					
	સંજ્ઞા	સંક્ષેપ	કલર	ટાઈપ	
	સૂ૦	સૂત્ર	બ્લેક	નોર્મલ	
	ગા૦	ગાથા	બ્લ્યુ	નોર્મલ	
	નિ૦	નિર્યુકિત	બ્લેક	ઈટાલિક	
	ભા૦	ભાષ્ય	બ્લેક	ઈટાલિક	
	ચૂ૦	ચૂર્ણી	બ્લેક	ઈટાલિક	
	વૃ૦	વૃત્તિ	રેડ	નોર્મલ	
	ભૂ૦	ભૂમિકા	બ્લેક	નોર્મલ	
-: સૂચના :- *જ્યાં ‘વિષય અનુક્રમ’માં ૧,૨,૩, એવા ક્રમ જોવા મળે ત્યાં, તે બધી નિર્યુકિત, સૂત્ર કે ગાથા આદિનો સંયુક્ત અનુક્રમ સમજાવો. જેમ કે- અહીં નિર્યુકિત ૨૩, ૨૪, ૨૫ માં ૧,૨,૩ લખ્યું છે, તો ત્યાં ત્રણે નિર્યુકિતનો સંયુક્ત ક્રમ સમજવો					

૯. આગમ સટીક વિષયાનુક્રમ

બાલબ્રહ્મચારી શ્રી નેમિનાથાય નમઃ નમો નમો નિમ્મલદંસણસ્થ પૂજ્ય શ્રી આનંદ-ક્ષમા-લલિત-સુશીલ-સુધર્મસાગર ગૂરૂભ્યો નમઃ		
અનુત્તરોપપાતિકદશા સૂત્ર		
વૃં	ભૂં	‘અનુત્તરોપપાતિક’નો અર્થ વર્ગ-૧ ના ૧૦ અધ્યયનોના યોગે દશા શબ્દ
વર્ગ-૧-અધ્યયન-૧ થી ૧૦-		
મૂં	૧	નવમા અંગસૂત્રનો ઉપોદ્ઘાત સુધર્મસ્વામીનો જંબૂ અણગારને ઉત્તર- અનુત્તરોપપાતિકસૂત્રના ત્રણ વર્ગ વર્ગ: ૧ ના અધ્યયનનો ઉપોદ્ઘાત વર્ગ: ૧ ના દશ અધ્યયનો નામ:- જાલિ, મયાલિ, ઉપજાલિ, પુરુષસેન વગેરે દશ અધ્યયન: ૧ ‘જાલિ’નો ઉપોદ્ઘાત રાજગૃહનગર, ગુણશીલચૈત્ય, શ્રેણિકરાજા, ધારિણીરાણી રાણીને સીંહનું સ્વપ્ન, જાલિકુમારનો જન્મ આઠ કન્યા સાથે વિવાહ, બધું મેઘકુમાર સમાન જાણવું ભં વાણીથી વૈરાગ્ય, પ્રવજ્યા, ૧૧ અંગોનું અધ્યયન, ગુણરત્ન સંવત્સર તપ, શેષ વક્તવ્યતા સ્કંદક મુજબ શ્રમણપર્યાય, અનશન, વિજયવિમાને ઉપપાત ગૌતમની જિજ્ઞાસા, જાલિની દેવસ્થિતિ, અનંતર ભવે મોક્ષ ઉપસંહાર વાક્ય
મૂં	૨	મયાલિ, ઉવચાલિ, પુરિસસેન, વારિસેન, દીર્ઘદત્ત, લષ્ટદંત, વેહલ્લ, વેહાસ, અભય નામે ૯ અધ્યયનો ૭ પુત્રો ધારિણીના, ૨ ચેલ્લણાના ૧ નંદારાણીનો પુત્ર તેઓનો શ્રમણપર્યાય, ઉપપાત ભિન્ન, શેષ જાલિકુમાર મુજબ
વર્ગ-૨-અધ્યયન-૧ થી ૧૩		
મૂં	૩	વર્ગ: ૨ નો ઉપોદ્ઘાત

૯. આગમ સટીક વિષયાનુક્રમ

		વર્ગ: ૨ ના ૧૩ અધ્યયનનો, તેના નામો આ-
મૂં	૪	દીર્ઘસેન, મહાસેન, લષ્ટદંત, ગૂઢદંત આદિ ૧૩ અધ્યયનો -૧
મૂં	૫	દીર્ઘસેન, મહાસેન, લષ્ટદંત, ગૂઢદંત આદિ ૧૩ અધ્યયનો -૨
મૂં	૬	વર્ગ: ૨ ના અધ્યયન: ૧ નો ઉપોદ્ઘાત રાજગૃહનગર, ગુણશીલચૈત્ય, શ્રેણિકરાજા, ધારિણીરાણી રાણીને સીંહનું સ્વપ્ન, દીર્ઘસેનકુમારનો જન્મ, બધુ કથન જાલિકુમારવત્ દીર્ઘસેનકુમારની બાલ્યાવસ્થા અને શિક્ષા ભ૦ મહાવીરની દેશનાથી દીર્ઘસેનને વૈરાગ્ય દીર્ઘસેનની દીક્ષા, સોળ વર્ષનો શ્રમણ પર્યાય માસિક સંલેખના, યાવત્ વિજયવિમાને ઉપપાત. મહાસેન, લષ્ટદંત, ગૂઢદંત, શુદ્ધદંત, હલ્લ, ક્રુમ, ક્રુમસેન, મહાક્રુમસેન, સિંહ, સિંહસેન, મહાસિદ્ધસેન, પુણ્યસેન; એ બાર અધ્યયનો બારેની દીક્ષા યાવત્ અનુત્તર વિમાને ઉપપાત, મોક્ષ સર્વ વર્ણન દીર્ઘસેન મુજબ, બધાના પિતા-શ્રેણિક, માતા-ધારિણી અનુત્તરવિમાને ઉપપાત-બે વિજયવિમાને, બે વૈજયંતવિમાને, બે જયંતવિમાને, બે અપરાજિતે, પાંચ સર્વાર્થસિદ્ધે .
વર્ગ-૩-અધ્યયન-૧		
મૂં	૭	વર્ગ: ૩ નો ઉપોદ્ઘાત વર્ગ: ૩ ના દશ અધ્યયનોના નામ-
મૂં	૮	ધન્ય, સુનક્ષત્ર, ઋષિદાસ, પેલ્લક વગેરે દશ -૧
મૂં	૯	ધન્ય, સુનક્ષત્ર, ઋષિદાસ, પેલ્લક વગેરે દશ -૨
મૂં	૧૦	વર્ગ: ૩, અધ્યયન: ૧ નો ઉપોદ્ઘાત કાકંદીનગરી, સહસ્રામ્રવન, જિતશત્રુરાજા, ભદ્રાસાર્થવાહી, તેને ધન્ય નામે પુત્ર ભોગ સમર્થ થતા, બત્રીશ કન્યા સાથે વિવાહ, ભ૦ મહાવીરનું આગમન, જિતશત્રુ આદિ પર્ષદાનુ ગમન

૯. આગમ સટીક વિષયાનુક્રમ

૧૦		જમાલી માફક ધન્યનું પણ સમવસરણમાં જવું યન ૧ ... ધન્યને વૈરાગ્ય, જિતશત્રુ દ્વારા દીક્ષા મહોત્સવ, ધન્યમુનિને જાવજ્જીવ છટ્ટ તપનો અભિગ્રહ પારણે સર્વથા નિરસ આહાર લેવા પૂર્વક આયંબીલની પ્રતિજ્ઞા ધન્યને આહાર+પાણીમાં થતો અંતરાય અમૂર્છિત યાવત આસક્તપણે આહાર, સંયમ+તપથી વિચરણ કાર્કંદીથી વિહાર, અગિયાર અંગ અભ્યાસ ધન્ય અણગારના તપકૃશ દેહનું વિસ્તૃત વર્ણન- (ધન્યના પગ, પગની આંગળી, જંઘા, જાનૂ, સાથળ, કેડ, ઉદર, પાસળી, છાતી, બાહા, હાથ, હાથની આંગળી, ડોક, ગ્રીવા, દાઢી, નાક, જીભ, હોઠ, આંખ, કાન, મસ્તક, શીર્ષ વગેરેની કૃશતાનુ અદ્ભૂત વર્ણન) દીક્ષા વિષયક નિષેધ+સમર્થનમાં માતા+પુત્રનો સંવાદ આયંબિલ-શુદ્ધ ઓદન આદિ, શુષ્ક આહારનું વર્ણન તપ વડે ધન્યમુનિના થયેલ આકારનું સૌંદર્ય
મૂ૦	૧૧	ભ૦ મહાવીરનું સમવસરણ, શ્રેણિકનું આગમન શ્રેણિકની જિજ્ઞાસા, ઉત્કૃષ્ટ, તપસ્વી કોણ ? ભ૦ દ્વારા ધન્ય મુનિનો નિર્દેશ, ભ૦ મહાવીર દ્વારા ધન્યકુમારનું વર્ણન, દીક્ષા, તપ શ્રેણિક દ્વારા ધન્યમુનિને વંદના અને પ્રસંસા
મૂ૦	૧૨	ધન્યમુનિનું ધર્મ જાગરણ, અનશનની વિચારણા ભ૦ આજ્ઞાથી વિપુલગિરિ ઉપર અનશન માસિકી સંલેખના, નવ માસ પર્યાય સમાધિ મૃત્યુ, સર્વાર્થસિદ્ધિ વિમાને ઉપપાત મહાવિદેહે જન્મ, મોક્ષ ઇત્યાદિ
વર્ગ-૩-અધ્યયન-૨ થી ૧૦		
મૂ૦	૧૩	કાર્કંદી નગરી, ભદ્રા સાર્થવાહી, સુનક્ષત્ર પુત્ર, ધન્ય માફક સુનક્ષત્રનું નીકળવું, થાવર્યાપુત્ર માફક દીક્ષા, ધન્ય માફક અભિગ્રહ યાવત સંયમપૂર્વક વિચરણ અગિયાર અંગોનો અભ્યાસ, સ્કંદકની માફક ધર્મજાગરિકા સુનક્ષત્ર મુનિનો ઘણા વર્ષનો પર્યાય,

૯. આગમ સટીક વિષયાનુક્રમ

		સર્વાર્થસિદ્ધિ વિમાને ઉપપાત, ૩૩ સાગરોપમ આયુ મહાવિદેહે મોક્ષે જશે. આ રીતે ઋષિદાસ, પેદાસ, રામપુત્ર, ચંદ્ર, પૃષ્ઠિમાતૃકા, પેઢાલ, પોટિદાસ, વિહદાસ એ બધા અધ્યયનોનું વર્ણન ધન્ય મુજબ. બે રાજગૃહે, બે સાકેતે, બે વાણિજ્યગ્રામે ઇત્યાદિમાં થયા નવેની માતાનું નામ ‘ભદ્રા’, નવેના ૩૨ સાથે લગ્ન, નવેનો દીક્ષા પર્યાય, દીક્ષા મહોત્સવ વગેરે વર્ણન ભગવંત મહાવીરનું (શકસ્તવ કથિત) વિશેષણો સહ વંદન ઉપસંહાર, સૂત્ર ઉદ્દેશક પદ્ધતિ
આગમ ૯ ‘અનુત્તરોપપાતિકદશા’ અંગસૂત્ર ૯ નો મુનિ દીપરત્નસાગર રચિત સટીક વિષયાનુક્રમ પૂર્ણ		

નમો નમો નિમ્મલદંસણસ્સ

૯.અનુત્તરોપપાતિકદશા
સટીક વિષયાનુક્રમ

વિષયાનુક્રમ રચયિતા

આગમ દીવાકર ડો.મુનિ દીપરત્નસાગરજી

[M.Com. M.Ed. Ph.D. શ્રુતમહર્ષિ]

આગમ સટીક વિષયાનુક્રમ શ્રેણી-૯